

**Zestigste verjaardag van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren:
de pensioenleeftijd of een hernieuwde jeugd?**

* * *

**Soixantième anniversaire de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises :
l'âge de la retraite ou d'une nouvelle jeunesse ?**

IBR - IRE

Maklu
Antwerpen | Apeldoorn

IBR-IRE (ed.)

Zestigste verjaardag van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren:
de pensioenleeftijd of een hernieuwde jeugd?

Soixantième anniversaire de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises :
l'âge de la retraite ou d'une nouvelle jeunesse ?

Antwerpen-Apeldoorn

Maklu

2013

197 pag. – 24 x 16 cm

ISBN 9789046605820

2013/1997/13

NUR786

© 2013 Maklu-Uitgevers nv & IBR-IRE

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk openbaar gemaakt worden, gereproduceerd worden, vertaald of aangepast, onder welke vorm ook of opgeslagen worden in geautomatiseerd gegevensbestand behoudens uitdrukkelijke en voorafgaande toestemming van de uitgever.

Tous droits réservés. Aucun extrait de cette édition ne peut, même partiellement, être communiqué au public, reproduit ni traduit ou adapté sous quelque forme que ce soit, ou être saisi dans une banque de données sans l'autorisation écrite et préalable de l'éditeur.

Maklu-Uitgevers

Somersstraat 13/15, B-2018 Antwerpen, www.maklu.be, info@maklu.be

Koninginnelaan 96, NL-7315 EB Apeldoorn, www.maklu.nl, info@maklu.nl

Prof. Dr. Michel DE WOLF

*Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Président de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises
Professeur à l'Université Catholique de Louvain
et à l'Université de Liège*

Français: p. 8

English: p. 11

Woord vooraf

Zestig jaar bedrijfsrevisoraat: de pensioenleeftijd of een hernieuwde jeugd?

Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren viert dit jaar zijn zestigjarig bestaan sinds de oprichting bij wet van 22 juli 1953.

In dit kader wilden wij geen herdenkingsboek of *liber amicorum* publiceren maar veeleer de belanghebbenden of hun vertegenwoordigers interpelleren met een rechtstreekse vraag: “Zestig jaar: pensioenleeftijd of hernieuwde jeugd?”.

Al hun antwoorden zijn terug te vinden in dit boek, zonder enige censuur of verlies.

En gelukkig wenst niemand van de ondervraagden ons beroep of Instituut een aangenaam pensioen toe, zelfs geen “wilverdiend pensioen”. Algemeen wordt immers aangenomen dat het bedrijfsrevisoraat beantwoordt aan een behoefte die meer actueel is dan ooit.

* *

De bedrijfsrevisor wordt vandaag beschouwd als een medewerker die bijdraagt tot een beter overheidsbeheer (R. DEMOTTE) en zelfs als de referent (S. LARUELLE), een inductor van toegevoegde waarde (B. CEREXHE), een hoofdrolspeler bij de geloofwaardigheid van het economisch systeem (J.-M. DELPORTE en E. PIETERS). Maar hij zou ongetwijfeld nog meer een vernieuwingsbegeleider (K. PEETERS), een preventiemedewerker (J. CROMBEZ) en een factor voor financiële stabiliteit (L. COENE) kunnen zijn.

Kunnen we momenteel in tal van kleine en middelgrote ondernemingen geen uitbouw, op vrijwillige basis, van de externe financiële audit waarnemen (J.-M. CONTER en X. SCHRAEPEN)? Staat men niet op het punt om de bedrijfsrevisoren te belasten met bijvoorbeeld opdrachten tot medewerking aan het toezicht op de naleving van de gedragsregels van de financiële instellingen ten aanzien van de investeerders (G. DEMAL en T. LHOEST)? Werkt de bedrijfsrevisor niet vaker samen met de rechter (T. LYSSENS)?

Anderzijds werden nog niet alle verwachtingen ingelost. Meer bepaald in de overheidssector (I. DESOMER). Ondernemingen verwachten meer en meer van de bedrijfsrevisor dat hij onafhankelijk en deskundig advies verstrekt over de overeenstemming van de vastgelegde preventieve werkzaamheden met de regels, alsook over hun toereikendheid (F. DIERCKX). Over de risico's en hun inschatting (R. MERCKEN). Over de toekomstige ontwikkelingen van de onderneming (C. VAN DER ELST). En, specifiek voor de kleine en middelgrote ondernemingen, over de op middellange termijn te overwegen strategieën (K. VAN EETVELT). Van de bedrijfsrevisor wordt minstens verwacht dat hij waarschuwt voor beginnende moeilijkheden (P. GODFROID). Daarnaast dient hij ook voldoende aandacht te besteden aan fraude-indicatoren (L. DE DECKER en A. BUYSSE). Alsook de risico's van elke onderneming in te schatten in het kader van een multinationale groep (M. LEEMANS).

Op micro-economisch vlak zou de bedrijfsrevisor zekerheid kunnen verstrekken over de gezondheid van de onderneming in al haar aspecten (J. VANDE LANOTTE). En, ten slotte, kan hij zijn medewerking verlenen aan systeemanalyses teneinde de mondiale financiële stabiliteit van onze planeet in de hand te werken (E. WYMEERSCH).

Al deze mogelijke of verwachte ontwikkelingen van het bedrijfsrevisoraat houden meer dan ooit in dat de bedrijfsrevisor volkomen onafhankelijk en onvoorwaardelijk bekwaam is (F. VANISTENDAEL). Onafhankelijk en didactisch (R. DE LEEUW). Onafhankelijk maar het vertrouwen van de onderneming genietend (P. LAMBRECHT).

De bedrijfsrevisor moet zich gelijktijdig richten op de belangen van de onderneming en op het algemeen belang (E. THIRY). Bijvoorbeeld door het streven naar een correcte toepassing van de fiscale wetgeving (P. MINNE). Desgevallend zal hij opdrachten moeten weigeren (L. SWOLFS). In het algemeen moet de bedrijfsrevisor oordeelsvorming durven toepassen, zelfs over prognoses (J.-F. CATS). Idealiter dient hij een buffer te vormen tegen de conformistische en extreem technische eenheidsgedachte (R. PEIRCE). Dankzij zijn professioneel scepticisme en kritische geest, zonder overdreven formalisme (P.A. DE SMEDT). Stiptheid maar geen overdreven voorzichtigheid (C. DARVILLE)!

Maar de bedrijfsrevisor kan nooit het wondermiddel zijn voor het oplossen van alle problemen van onze sociale markteconomie. Boekhouden is geen exacte wetenschap: informatie is altijd onvolledig (B. COLMANT). De verantwoordelijkheid die de bedrijfsrevisor draagt is complex (H. BRAECKMANS). Frauderisico's in de onderneming vormen een blijvend zwaard van Damocles (J. MAES).

Vertrouwenscrisissen zijn gemeengoed geworden (K. GEENS). Men moet overigens lering kunnen trekken uit deze crisissen en voldoende aandacht hebben voor de verwijten die naar aanleiding hiervan aan het adres van de auditoren worden geuit (G. DE CROOCK). In dit verband vormt de mededingingsdruk op de erelonen van beroepsbeoefenaren een zorgwekkender risico dan ooit (J. DE LEENHEER). Een gedigitaliseerde omgeving, waaronder het elektronisch factureren, vereist ook nieuwe maatregelen of controlemethoden (S. VANACKERE). De verwachte ontwikkeling van het Europees recht zal ook van de bedrijfsrevisor een groter aanpassingsvermogen vragen (J.-P. SERVAIS). Het standaardverslag van de commissaris zal evolueren (K. VAN HULLE).

Teneinde zijn opdrachten zo goed mogelijk te kunnen uitoefenen, dient de bedrijfsrevisor te worden onderworpen aan een evenwichtig stelsel van publiek toezicht (P. VAN GEYT). En dient hij samen te werken met de andere dienstverleners, in het bijzonder de accountants en belastingconsulenten (A. BERT). Maar ook met de interne auditoren (J.-M. CASSIERS). Met zijn Europese confraters (M. MANUZZI). De toezichthoudende overheden (F. VERHAEGEN).

Globaal gezien moet het auditberoep trachten in te spelen op de bekommernissen in verband met de concentratie op de auditmarkt (I. DE POORTER). Alsook streven naar een beter evenwicht tussen de vrouwelijke en mannelijke bedrijfsrevisoren (D. BREESCH).

Wat het (koninklijk) Instituut van de Bedrijfsrevisoren betreft, heeft hij na zestig jaar niet het recht verworven om niet meer te werken, wel integendeel (R. DE BAERDEMAEKER)! De europeanisering van zijn werkomgeving is nog niet voorbij (L. ROUSSEAU). Dient er derhalve geen korps van Europese auditoren te worden ingevoerd (A. PENNA)? De europeanisering van het auditberoep lijkt in ieder geval meer toegevoegde waarde te bieden dan een taalkundige opsplitsing (P. BERGER).

Tot hiertoe was het Belgisch bedrijfsrevisoraat vaak een voorloper voor een groot aantal andere gelijkaardige beroepen (A. KILESSÉ en O. BOUTELLIS-TAFT). Het Belgisch bedrijfsrevisoraat moet de implementatie van de internationale standaarden voortzetten (M. PICKEUR). De internationalisering van het auditberoep moet een blijvende bekommernis zijn (J. BRANSON). Het komt erop neer om een zeer hoog niveau van internationale erkenning te handhaven (K. VAN OOSTVELDT). En in België kan het auditberoep ook wetgevingsvoorstellen ten dienste van het algemeen belang blijven indienen (B. VANDERSTICHELEN).

Structureel gezien is het de taak van het Instituut om een zo goed mogelijk evenwicht te vinden tussen autonomie en publiek toezicht (C. SECURS). Hetgeen nog meer zou kunnen leiden tot het uitbesteden van de kwaliteitscontrole en van het toezicht op de uitoefening van het beroep (P. VAN BAEVEGHEM). Men kan in ieder geval het vertrouwen winnen door goed toezicht (E. BOYDENS), dat ook ernstig wordt uitgeoefend door een Instituut wat zijn eigen verantwoordelijkheid betreft (P. DE WOLF).

Bovendien verwacht men van het IBR dat het meer investeert in onderzoek (S. VERBRUGGEN) en zelfs in onderzoek *en* vorming (H. OLIVIER). En dat het streeft naar een constructieve dialoog met de sociale partners (R. TOLLET).

* *

Zoals u kunt merken, hebben onze partners een uitgebreid programma opgesteld.

In vroegere tijden zou dit meerdere generaties in beslag hebben genomen.

Laten we hopen dat de bedrijfsrevisoren en hun vertegenwoordigers prompt zullen kunnen voldoen aan de nieuwe en hoge verwachtingen te hunner aanzien, zonder dat dit tien jaar vergt.

Avant-propos

Soixante ans de révisorat d'entreprises: l'âge de la retraite ou d'une nouvelle jeunesse?

L'Institut des Réviseurs d'Entreprises fête cette année le soixantième anniversaire de sa création par la loi du 22 juillet 1953.

A cette occasion, nous n'avons pas souhaité publier un ouvrage souvenir ou un *liber amicorum*, mais interpeller les parties prenantes ou leurs représentants, avec une question directe: "Soixante ans : l'âge de la retraite ou d'une nouvelle jeunesse?".

Vous découvrirez leurs réponses dans cet ouvrage. Nous n'en avons censuré, ni même égaré, aucune.

Et, ô bonheur, aucun de nos correspondants ne souhaite une agréable retraite à notre profession ou à notre institut, pas même une retraite « bien méritée ». Car de l'avis général, le révisorat d'entreprises répond à un besoin plus actuel que jamais.

* *

Dès à présent, on reconnaît dans le réviseur d'entreprises un agent qui contribue à une meilleure gestion publique (R. DEMOTTE), voire le référent (S. LARUELLE), un inducteur de valeur ajoutée (B. CEREXHE), un acteur-clé de crédibilité du système économique (J.-M. DELPORTE et E. PIETERS). Mais il pourrait sans doute être davantage encore l'accompagnateur de l'innovation (K. PEETERS), agent de prévention (J. CROMBEZ) et facteur de stabilité financière (L. COENE).

Pour l'heure, ne constate-t-on pas le développement de l'audit financier externe, sur base volontaire, dans nombre de petites et moyennes entreprises (J.-M. CONTER et X. SCHRAEPEN)? Ne s'apprête-t-on pas à charger les réviseurs de missions, par exemple, de collaboration à la surveillance du respect des règles de conduite des institutions financières à l'égard des investisseurs (G. DEMAL et T. LHOEST)? Le réviseur d'entreprises ne travaille-t-il pas de plus en plus souvent avec le juge (T. LYSSENS)?

Il reste d'un autre côté tant de besoins à satisfaire. Notamment dans le secteur public (I. DESOMER). Dans les entreprises, on attend du réviseur qu'il donne davantage son avis, indépendant et expert, sur la conformité, aux règles, des procédures préventives mises en place, et même sur l'adéquation de ces procédures (F. DIERCKX). Sur les risques et leur estimation (R. MERCKEN). Sur les développements futurs de l'entreprise (C. VAN DER ELST). Voire, pour les petites et moyennes entreprises notamment, sur les stratégies envisageables à moyen terme (K. VAN EETVELT). Au minimum, on attend qu'il sonne l'alerte face aux difficultés qui s'amorcent (P. GODFROID). Mais il convient aussi qu'il soit très attentif aux indices de fraude (L. DE DECKER et A. BUYSSE). Et qu'il apprécie les risques de l'entreprise individuelle dans le contexte d'un groupe multinational (M. LEEMANS).

Sur le plan micro-économique, le réviseur pourrait donner de l'assurance sur la santé de l'entreprise dans tous ses aspects (J. VANDE LANOTTE). Et *in fine*, il peut contribuer à des analyses systémiques de nature à contribuer à la stabilité financière globale de notre planète (E. WYMEERSCH).

Tous ces développements possibles ou attendus du révisorat d'entreprises supposent plus que jamais que le professionnel soit pleinement indépendant, et rigoureusement compétent (F. VANISTENDAEL). Indépendant et pédagogue (R. DE LEEUW). Indépendant mais investi de la confiance de l'entreprise (P. LAMBRECHT).

Le réviseur doit se préoccuper simultanément des intérêts de l'entreprise et de l'intérêt général (E. THIRY). Par exemple, en promouvant la rigueur dans le domaine fiscal (P. MINNE). Le cas échéant, il refusera des missions (L. SWOLFS). Le réviseur doit, en général, oser porter des jugements, même à connotation prospective (J.-F. CATS). Et qualité suprême, il doit être un rempart contre la pensée unique, conformiste et ultra-technicienne (R. PEIRCE). Grâce au scepticisme professionnel et à l'esprit critique, sans formalisme excessif (P.A. DE SMEDT). La rigueur mais pas l'excès de prudence (C. DARVILLE)!

Ceci dit, le réviseur d'entreprises ne sera jamais la potion miracle pour résoudre tous les problèmes de notre économie sociale de marché. A la base, la comptabilité n'est pas une science exacte : l'information est toujours imparfaite (B. COLMANT). Les responsabilités du réviseur d'entreprises sont complexes (H. BRAECKMANS). Les risques de fraude dans l'entreprise constituent une épée de Damoclès permanente (J. MAES).

Des crises de confiance, il y en a eu, et il y en aura encore (K. GEENS). Il faut du reste savoir tirer les leçons de ces crises, et entendre les reproches qui sont adressés à leur suite aux auditeurs (G. DE CROCK). Dans ce contexte, la pression que la concurrence exerce sur les honoraires des professionnels constitue un risque plus prenant que jadis (J. DE LEENHEER). L'environnement digitalisé, y compris la facture électronique, appellent aussi de nouvelles réponses ou méthodes d'audit (S. VANACKERE). L'évolution prévisible du droit européen requerra également du réviseur d'entreprises une capacité d'adaptation plus grande (J.-P. SERVAIS). Le rapport standard du commissaire évoluera (K. VAN HULLE).

Pour accomplir au mieux du possible ses missions, le réviseur d'entreprises gagne à être placé sous un système de supervision publique équilibré (P. VAN GEYT). A collaborer avec les autres intervenants, et en particulier les experts-comptables et les conseils fiscaux (A. BERT). Mais aussi les auditeurs internes (J.-M. CASSIERS). Avec ses homologues européens (M. MANUZZI). Les autorités prudentielles (F. VERHAEGEN).

Globalement, la profession de réviseur d'entreprises doit parvenir à gérer les questionnements relatifs à la concentration du « marché » de l'audit (I. DE POORTER). Ainsi

qu'atteindre un meilleur équilibre des genres, entre les réviseurs et les réviseuses (D. BREESCH).

Quant à l'Institut (royal) des Réviseurs d'Entreprises, il n'a pas acquis à soixante ans le droit de ne plus travailler, que du contraire (R. DE BAERDEMAEKER)! L'euro-péanisation de son environnement de travail n'est pas achevée (L. ROUSSEAU). Ne faudrait-il dès lors pas aller jusqu'à mettre en place un corps d'auditeurs européens (A. PENNA) ? Une transformation européenne paraît en tout cas plus porteuse de valeur ajoutée qu'une scission linguistique (P. BERGER).

La profession belge a été jusqu'ici souvent un précurseur pour beaucoup de ses consœurs européennes (A. KILESE et O. BOUTELLIS-TAFT). Elle doit continuer à mettre en œuvre les normes internationales (M. PICKEUR). Le souci de ce niveau international doit vraiment être constant (J. BRANSON). Il s'agit de continuer à se situer à un très haut niveau de reconnaissance internationale (K. VAN OOSTVELDT). Et en Belgique déjà, la profession peut aussi continuer à faire des propositions législatives au service de l'intérêt général (B. VANDERSTICHELEN).

Structurellement, il appartient à l'Institut de concilier au mieux autonomie et supervision publique (C. SECURS). Ce qui pourrait amener davantage d'externalisation du contrôle de qualité et de la surveillance de l'exercice de la profession (P. VAN BAEVEGHEM). La confiance se gagne en tout cas par une bonne surveillance (E. BOYDENS), exercée aussi par un Institut rigoureux pour ce qui est de ses responsabilités propres (P. DE WOLF).

Par ailleurs, on attend de l'IRE qu'il investisse davantage dans la recherche (S. VERBRUGGEN), et même dans la recherche *et* la formation (H. OLIVIER). Et qu'il poursuive un dialogue constructif avec les partenaires sociaux (R. TOLLET).

* *

Voilà, le programme dessiné par nos interlocuteurs est vaste.

Sous les temps anciens, il aurait occupé plusieurs générations.

Gageons que les réviseurs d'entreprises et leurs élus sauront répondre avec diligence aux nouvelles, et hautes attentes à leur égard, sans qu'il ne leur faille même dix ans.

Preface

Sixty years of registered auditors: time for retirement or rejuvenation?

This year, the Institute of Registered Auditors celebrates the sixtieth anniversary of its establishment by the law of 22 July 1953.

On this occasion, we did not want to issue a commemorative book or a *liber amicorum*, but instead address a direct question to the stakeholders or their representatives: “Sixtieth anniversary: time for retirement or rejuvenation?”

You will discover their answers in this publication. We did not censure, nor remove, one single answer.

Fortunately, none of the respondents wishes an enjoyable retirement to our profession or to our Institute, not even a “well-deserved” retirement. Generally speaking, the opinion is that auditing meets a need that is more relevant than ever.

* *

It is now recognized that the registered auditor is a practitioner who contributes to improve public management (R. DEMOTTE), and is even a referent (S. LARUELLE), a provider of added value (B. CEREXHE), a key player enhancing the credibility of the economic system (J.-M. DELPORTE and E. PIETERS). Yet, he could even more act as an innovation guide (K. PEETERS), a prevention officer (J. CROMBEZ) and a factor of financial stability (L. COENE).

Aren't we nowadays witnessing the development of external financial auditing, on a voluntary basis, in numerous small and medium-sized companies (J.-M. CONTER and X. SCHRAEPEN)? Aren't we about to entrust the auditors with assignments, for example, to cooperate in monitoring compliance with the rules of conduct of financial institutions in respect of the investors (G. DEMAL and T. LHOEST)? Doesn't the registered auditor work more intensively with the judge (T. LYSSENS)?

Alternatively, there are still so many needs to be met. Notably in the public sector (I. DESOMER). Companies increasingly expect the auditor to express his – independent and expert – opinion about the compliance of the preventive procedures in place with the rules, but also about the adequacy of such procedures (F. DIERCKX). About the risks and their assessment (R. MERCKEN). On the future development of the company (C. VAN DER ELST). Even, for small and medium-sized companies in particular, about the strategies that could be considered in the medium term (K. VAN EETVELT). He is at least supposed to sound the alarm when difficulties arise (P. GODFROID). But he should also pay very close attention to indications of fraud (L. DE DECKER and A. BUYSSE). And assess the risks of each company within the context of a multinational group (M. LEEMANS).

At the microeconomic level, the auditor could provide assurance on the company's health in all its aspects (J. VANDE LANOTTE). He can finally take part in systemic analyses intended to contribute to the overall financial stability of the world (E. WYMEERSCH).

All these possible or expected developments of the auditing profession suggest more than ever that the practitioner is fully independent and rigorously competent (F. Vanistendael). Independent and pedagogical (R. DE LEEUW). Independent but maintaining the trust of the company (P. LAMBRECHT).

The auditor must be concerned with both the interests of the company and the general interest (E. THIRY). For example, by promoting correctness in the field of taxation (P. MINNE). When appropriate, he will refuse assignments (L. SWOLFS). The auditor must generally dare to make judgments, even with prospective ones (J.-F. CATS). And, ideally, he must act as a buffer against one-way thinking, conformist thoughts and too highly technical approaches (R. PEIRCE). Through professional scepticism and critical thinking, without excessive formalism (P.A. DE SMEDT). Strictness, but without erring on the side of excessive caution (C. DARVILLE)!

Having said this, the registered auditor will never hold the magic wand to solve all problems of our social market economy. Fundamentally, accountancy is not an exact science: information is always imperfect (B. COLMANT). The registered auditor's responsibilities are complex (H. BRAECKMANS). Fraud-related risks hang as a permanent sword of Damocles over the company (J. MAES).

There have been and still will be crises of confidence (K. GEENS). But, we must be able to learn a lesson from these crises, and to pay attention to the subsequent criticisms levelled at the auditors (G. DE CROOCK). In this context, the competitive pressure on the practitioners' fees represents a more acute risk than before (J. DE LEENHEER). The digitised environment, including the electronic invoice, also calls for new answers or audit methods (S. VANACKERE). Additionally, the foreseeable development of European law will demand a greater capacity to adapt on the part of the registered auditor (J.-P. SERVAIS). The standard auditor's report will evolve (K. VAN HULLE).

In order to perform his assignments as effectively as possible, it is in the best interest of the registered auditor to be subject to a balanced system of public oversight (P. VAN GEYT). To cooperate with other practitioners, and especially accountants and tax consultants (A. BERT). But also with the internal auditors (J.-M. CASSIERS). With his European counterparts (M. MANUZZI). With the supervisory authorities (F. VERHAEGEN).

As a whole, the audit profession will have to deal with the concerns about audit market concentration (I. DE POORTER). As well as to achieve a better balance, between male and female auditors (D. BRESCH).

As for the (Royal) Institute of Registered Auditors, it has not earned the right to stop working after sixty years of existence, quite the contrary (R. DE BAERDEMAEKER)! The Europeanisation of its environment is still ongoing (L. ROUSSEAU). Therefore, would it not be appropriate to go so far as to set up a body of European auditors (A. PENNA)? European convergence seems in any case to provide more added value than linguistic division (P. BERGER).

So far, the Belgian profession has often played a pioneering role at European level (A. KILESE and O. BOUTELLIS-TAFT). It must continue to implement the international standards (M. PICKEUR). Europeanisation must remain a constant concern (J. BRANSON). It is a matter of maintaining a high level of international recognition (K. VAN OOSTVELDT). And in Belgium, the profession can also keep on drafting legislative proposals, serving the general interest (B. VANDERSTICHELEN).

Structurally speaking, it is up to the Institute to achieve optimum balance between autonomy and public oversight (C. SECURS). Which could lead to more outsourcing of quality control and supervision over the profession's performance (P. VAN BAEVEGHEM). In any case, trust has to be earned through sound supervision (E. BOYDENS), exercised rigorously by the Institute, as regards its own responsibilities (P. DE WOLF).

In addition, the IBR-IRE is expected to invest more in research (S. VERBRUGGEN), and even in research *and* education (H. OLIVIER). And to pursue a constructive dialogue with the social partners (R. TOLLET).

* *

As you can see, the programme prepared by our partners/shareholders is extensive.

In previous times, this would have taken several generations of work.

Let us hope that the registered auditors and their representatives will be able to respond promptly to the new and high expectations with regard to them, in even less than ten years.

Hebben meegewerkt aan dit boek – Ont contribué à cet ouvrage

Pierre P. BERGER

Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 2007 tot 2010

Pag. 15

André BERT

Voorzitter van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

Pag. 16

Olivier BOUTELLIS-TAFT

Chief Executive de la Fédération des Experts comptables Européens

Pag. 102

Edgar BOYDENS

Voorzitter van de Orde van Vlaamse Balies

Pag. 19

Prof. dr. Herman BRAECKMANS

Gewoon hoogleraar Universiteit Antwerpen

Advocaat te Antwerpen

Pag. 20

Prof. dr. Joël BRANSON

Gewoon hoogleraar Vrije Universiteit Brussel

Bedrijfsrevisor

Pag. 23

Prof. dr. Diane BREESCH

Hoofddocent Vrije Universiteit Brussel

Bedrijfsrevisor

Pag. 26

André BUYSSE

Rechter bij de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen

Pag. 61

Jean-Michel CASSIERS

Président de l'Institute of Internal Auditors Belgique

Pag. 29

Jean-François CATS

Président de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises de 1998 à 2001

Pag. 31

Benoît CEREXHE

Ministre bruxellois de l'Economie, l'Emploi, la Recherche scientifique et le Commerce extérieur, de la Santé, de la Formation des classes moyennes et de la Fonction publique

Pag. 36

Luc COENE

Gouverneur van de Nationale Bank van België

Minister van Staat

Pag. 39

Dr. Bruno COLMANT

Membre de l'Académie Royale de Belgique

Chargé de cours à l'Université catholique de Louvain et à la Vlerick Leuven Gent Management School

Pag. 42

Jean-Marie CONTER

Président de l'Institut Professionnel des Comptables et Fiscalistes agréés

Pag. 47

John CROMBEZ

Staatssecretaris voor de Bestrijding van de Fiscale en Sociale Fraude

Pag. 50

Christine DARVILLE-FINET

Responsable du département juridique de la Fédération des Entreprises de Belgique

Pag. 52

Robert DE BAERDEMAEKER

Président de l'Ordre des Barreaux francophones et germanophone de Belgique

Pag. 56

Guido DE CROOCK

Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Dendermonde

Pag. 58

Luc DE DECKER

Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen

Pag. 61

Johan DE LEENHEER

Voorzitter van de Federatie voor Vrije en Intellectuele Beroepen

Pag. 65

Rudy DE LEEUW

Voorzitter van het Algemeen Belgisch Vakverbond

Pag. 68

Jean-Marc DELPORTE

*Président du Comité de direction du Service public fédéral Economie, PME,
Classes moyennes et Energie*

Pag. 71

Grégory DEMAL

Membre du Comité de direction de l'Autorité des services et marchés financiers

Pag. 74

Rudy DEMOTTE

Ministre-Président de la Wallonie et de la Fédération Wallonie-Bruxelles

Pag. 76

Dr. Ingrid DE POORTER

Gastdocent Universiteit Gent

Vrijwillig medewerker Instituut Financieel Recht

Advocaat

Pag. 79

Pierre Alain DE SMEDT

Voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen

Pag. 83

Ignace DESOMER

Voorzitter van het Rekenhof

Pag. 86

Prof. dr. Michel DE WOLF

*Président de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises /
Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Professeur à l'Université catholique de Louvain et à l'Université de Liège*

Pag. 5

Patrick DE WOLF

*Avocat général à Bruxelles
Coordinateur principal du réseau d'expertise national éco-financier
du Collège des procureurs généraux*

Pag. 90

Filip DIERCKX

Voorzitter van de Belgische federatie van de financiële sector

Pag. 92

Prof. dr. Koen GEENS

*Gewoon hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven
Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van 1992 tot 2000*

Pag. 95

Philippe GODFROID

Président de l'Union des Classes Moyennes

Pag. 98

Ivo GOEYENS

Voorzitter van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders

Pag. 100

André KILESSE

*Président de la Fédération des Experts comptables Européens
Président de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises de 2004 à 2007*

Pag. 102

Philippe LAMBRECHT

*Administrateur-Secrétaire général de la Fédération des Entreprises de Belgique
Membre du Conseil Supérieur des Professions économiques*

Pag. 105

Sabine LARUELLE

*Ministre des Classes moyennes, des PME, des Indépendants et de l'Agriculture
Minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw*

Pag. 107

Marc LEEMANS

Voorzitter van het Algemeen Christelijk Vakverbond

Pag. 110

Thierry LHOEST

Directeur à l'Autorité des services et marchés financiers

Pag. 74

Toon LYSSENS

Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Tongeren

Pag. 112

Jacques MAES

Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Turnhout

Pag. 114

Martin MANUZZI

*Regional Director Europe at the Institute of Chartered Accountants in
England and Wales*

Pag. 116

Prof. dr. Roger MERCKEN

Gewoon hoogleraar Universiteit Hasselt

Pag. 117

Prof. dr. Pascal MINNE

Professeur ordinaire à l' Université libre de Bruxelles

Associé PETERCAM

Pag. 119

Henri OLIVIER

Professeur émérite à l'Université de Liège

Ancien Secrétaire général de la Fédération des Experts comptables Européens

Ancien Secrétaire général de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises

Pag. 122

Kris PEETERS

Minister-president van de Vlaamse Regering

Pag. 125

Robert PEIRCE

*Président honoraire de l'Institut des réviseurs agréés
pour les institutions financières*

Pag. 127

Alfred PENNA

Président de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises de 1986 à 1989

Pag. 132

Marc PICKEUR

Board member International Auditing and Assurance Standards Board

Adviseur Nationale Bank van België

Pag. 135

Emmanuel PIETERS

Directeur général a.i. au Service public fédéral Economie, PME,

Classes moyennes et Energie

Pag. 71

Lorette ROUSSEAU

Présidente de la Fédération Royale du Notariat Belge

Pag. 136

Xavier SCHRAEPEN

Ondervoorzitter van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten

Pag. 47

Dr. Claus C. SECURS

President Wirtschaftsprüferkammer

Pag. 138

Jean-Paul SERVAIS

Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

Pag. 143

Ludo SWOLFS

Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 2001 tot 2004

Pag. 145

Eric THIRY

Président de l'Union Nationale des Professions Libérales et Intellectuelles de Belgique

Pag. 147

Robert TOLLET

Voorzitter van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

Pag. 149

Steven VANACKERE

Vice-Eerste Minister en Minister van Financiën en Duurzame Ontwikkeling
Pag. 152

Piet VAN BAEVEGHEM

Verslaggever van de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling
Adjunct-directeur van de beleidscel van de Minister van Economie van 2004 tot 2007
Pag. 154

Johan VANDE LANOTTE

Vice-Eerste Minister en Minister van Economie, Consumenten en Noordzee
Pag. 156

Prof. dr. Christoph VAN DER ELST

Professor Financial Law Institute Universiteit Gent
en Universiteit Tilburg
Pag. 158

Benoît VANDERSTICHELEN

Vice-Président de l'Institut des Experts-comptables et des Conseils fiscaux
Maître de Conférence à l'Université libre de Bruxelles et professeur à l'ESSF
Pag. 160

Karel VAN EETVELT

Gedelegeerd bestuurder van de Unie van Zelfstandige Ondernemers
Pag. 163

Paul VAN GEYT

Voormalig Adviseur bij de Federale Overheidsdienst Economie
Pag. 165

Karel VAN HULLE

Hoofddocent Katholieke Universiteit Leuven
Head of Unit – European Commission
Pag. 169

Prof. dr. Frans VANISTENDAEL

Professor emeritus Katholieke Universiteit Leuven
Voorzitter van de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat van 1985 tot 1992
Pag. 171

Karel M. VAN OOSTVELDT

Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 1989 tot 1992

Pag. 174

Prof. dr. Sandra VERBRUGGEN

Vicedecaan onderwijs

Faculteit Economie en Bedrijfskunde aan de HUBrussel

Pag. 177

Frank VERHAEGEN

Voorzitter van het Instituut van de revisoren erkend voor de financiële instellingen

Pag. 180

Prof. dr. Eddy WYMEERSCH

Professor emeritus Universiteit Gent

Voorzitter Public Interest Oversight Board

Pag. 184